

BOGANMELDELSE

Politiets uklare magtmonopol

30-03-2020 Af: *Adam Diderichsen* ⌚ 4 MIN.

'Politi og privat vagtvirksomhed' af Mette Volquartzén, Djøf Forlag.

Politiet er presset på ressourcer. Skal private vagt- og sikkerhedsfirmaer overtage nogle af politifolkenes opgaver? Det spørgsmål belyses grundigt i denne bog.

I sin bog 'Politi og privat vagtvirksomhed' undersøger Mette Volquartzen forholdet mellem det offentlige politi og den private vagt- og sikkerhedsbranche. Det er et emne, der dårligt kunne have været mere relevant. Politiets manglende ressourcer har stået centralt i de sidste mange års diskussion af politiet. Måske en del af løsningen kunne være at lade den private sikkerhedsbranche overtage nogle af politiets nuværende opgaver, så politiet i stedet kan koncentrere sig om sin kerneopgave?

Men hvad er egentlig politiets kerneopgave?

Magtanvendelse uden grænser

Det er en udbredt forestilling, at politiet varetager statens magtmonopol, og at det særlige ved politiet som organisation derfor er retten til at bruge tvingende magt. Gennem en dialog med politiforskere som Bittner og Brodeur argumenterer Volquartzen for, at det afgørende træk ved politiet ikke er magtanvendelse som sådan, men dels at politiet altid har mulighed for at anvende magt i opgaveløsningen, dels at der ikke er nogen grænser for omfanget af denne magtanvendelse.

Samtidig har magtmonopolet stor betydning for politiets legitimitet, hvilket måske endda er særlig vigtigt i det danske tilfælde, hvor staten synes at vogte over sit magtmonopol med større nidkærhed end i vores nabolande, hvor brugen af private vagter til løsning af politiopgaver er mere udbredt (særligt i Sverige). I hvert fald er den danske vagtvirksomhedslov ganske restriktiv, ligesom danske politikere hidtil har været meget tilbageholdende med at overlade politiopgaver til private.

Militarisering af politiet

Spørgsmålet er imidlertid, i hvilken udstrækning magtudøvelse kan bruges til at skelne mellem politi og privat vagtvirksomhed. For så vidt angår politiet, løser politifolk massevis af opgaver, der ikke har karakter af egentlig lovhåndhævelse, og hvor der ikke indgår magtanvendelse. Det er empirisk for disse opgaver, som organisationen bruger mest tid på, ganske som det er afgørende for

danske politifolks selvforståelse, at de er til hjælp og støtte for borgere i bred forstand og ikke rene magtanvendere. Der er som følge af den politiske reaktion på terrorangrebet og migrantkrisen i 2015 sket en vis militarisering af dansk politi. Men det er (heldigvis) stadig sådan, at danske politifolk bruger det meste af deres tid på assistance, konflikthåndtering og problemløsning.

Omvendt synes der ikke rent forfatningsretligt at være noget til hinder for, at staten udliciterer myndighedsudøvelse, herunder anvendelse af fysisk magt, til private. Samtidig viser Volquartzen i den kvalitativt-empiriske del af sin undersøgelse, at private vagter ofte løser opgaver, hvor der i forskellig udstrækning forekommer magtanvendelse. Endvidere er der betydelig usikkerhed om, såvel blandt almindelige borgere som blandt vagterne selv, hvilke beføjelser uniformerede private vagter egentlig har.

Vogter over magtmonopol

Selvom vi politisk og kulturelt vogter statens magtmonopol meget skarpt i Danmark, er grænserne derfor meget mere flydende ud fra såvel en juridisk som en empirisk betragtning.

Volquartzen kan derfor konkludere, at netop fordi den danske stat ikke i højere grad regulerer og samarbejder med den private vagt- og sikkerhedsbranche, skabes der på det empiriske plan et vakuum, hvor grænser og betingelserne for magtmonopolet bliver uklare.

Et alternativ kunne være den svenske model med udlicitering af politiopgaver, selvom denne model også har en række alvorlige problemer. Et andet og måske bedre alternativ ville være den norske med et formaliseret, men ikke-økonomisk samarbejde mellem politi og private vagtvirksomheder.

Gentænk hvad private må

Uanset modellen er der imidlertid et stærkt argument for at opdatere vagtvirksomhedsloven fra 1986 og gentænke, hvilken rolle private virksomheder kan, må og skal spille i dagens politilandskab.

Der er med andre ord tale om en tankevækkende bog, der med udgangspunkt i en brændende aktuel problemstilling giver stof til eftertanke om klassiske filosofiske, juridiske og sociologiske problemstillinger som statens magtmonopol og forholdet mellem politisk ideologi og det empiriske gadeplan.

Måske fremstillingen kunne have haft nytte af en yderligere teoretisk uddybelse af legitimitetsbegrebet, der ifølge Volquartzen (og jeg er helt enig) er centralt for at forstå forskellen mellem politi og privat vagtvirksomhed. Det kunne også være, at den omfattende socialpsykologiske forskning om legitimitet kunne have bidraget til at knytte det politisk-juridiske plan sammen med iagttagelser på gadeplan.

Hvert kapitel afsluttes med en opsummerende delkonklusion, ligesom hele bogens argumentation samles op i et konkluderende kapitel samt et dansk og engelsk resumé. Det skyldes sikkert, at bogen oprindeligt var en ph.d.-afhandling. Men det giver en tekst med en del redundans, og den kunne være strammet. Der er dog stadig tale om en velskrevet og læservenlig bog, som jeg vil give min varmeste anbefaling.

Om forfatteren

Mette Volquartzen er postdoc på jura på Københavns Universitet, hvor politiet er fællesnævneren for hendes forskning. Bogen er baseret på hendes ph.d.-afhandling.

Om anmelderen

Adam Diderichsen er ph.d., politiforsker og adjunkt ved Katastrofe- og Risikomanageruddannelsen på Københavns Professionshøjskole. Tidligere chefkonsulent i Rigspolitiet.

